

Jakub RAZIM

Čechy, Korutany a Tyroly pod vládou Jindřicha Korutanského

Disertační práce, Ústav českých dějin, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Praha 2014, 511 str. rkp. + přílohy

Posudek vedoucího práce

Krátká vláda Jindřicha Korutanského v českých zemích (1307-1310) nezanechala v domácích současnících příliš dobrý dojem. V první řadě Petr Žitavský, druhý z autorů Zbraslavské kroniky, se k Jindřichovu panování vyjadřoval velmi skepticky a samotného Jindřicha označoval za neschopného vládce, jehož chyby měla napravovat až lucemburská dynastie. Na druhé straně víme, že po své odchodu z Čech Jindřich až do své smrti (1335) vcelku úspěšně spravoval menhartovské dědictví, sestávající jednak z bohatého a výnosného tyrolského hrabství, jednak z vévodských Korutan, po nichž je také Jindřich v české tradici obvykle označován. Otázku, jaká byla Jindřichova vladařská praxe v jeho dědičných zemích na jedné a v Čechách na druhé straně přímo volala po bližším osvětlení, a to tím spíše, že netušené vhledy do způsobu vlády v Tyrolsku nabízejí jedinečné prameny, zosobněné v tyrolských kancelářských registrech a v knihách počtů. Nehledě na další významné prameny, v neposlední řadě na využití rakouské dvorské poezie i kronikářských sepsání, z nichž nejzajímavější je obsáhlé veršované dílo Otachera ôuz der Geul (u nás znám jako Otakar/Otacher Štýrský).

Takový úkol si předsevzal Jakub Razim a musím popravdě říci, že jsem zpočátku ani netušil, jak rozsáhlou pramennou základnu obejmě a do jakých hloubek se ve svých otázkách ponoří. Svoji práci poněkud netradičně, ale v logice věci (a tyrolského materiálu) rozčlenil do čtyř základních okruhů, dá se říci sfér. V první, nazvané *Konsensuální panství*, Razim mapoval a analyzoval Jindřichův vládní styl v Tyrolích, sahajících od neformálních porad se svými důvěrníky a úředníky až po jednání na zeměpanské radě, odkud také vycházela zásadnější rozhodnutí. Nebývale „hovorné“ prameny dovolily osobní charakteristiky těchto lidí, včetně jejich sociálního a „stavovského“ řazení. Další okruh se váže k uplatňování lenních zásah, odlišných od soudobé praxe v českých zemích. Další část se koncentruje na zástavní politiku, která v tyrolském milieu a letitých zkušenostech mohla při obratném

manipulování znamenat pozitivum. Opět na rozdíl od českomoravských poměrů, kde pro svoji bezkonceptnost jen prohlubovala Jindřichovy obtíže, o něž se v důsledku ovšem přičinily přeexponované ambice Václava II. Čtenářsky nejvděčnější je asi (v tomto počítání) okruh čtvrtý, nazvaný *Inscenované panství*. Bohatý účetní materiál nabízí jinde nedosažitelné podrobnosti o kulturních „investicích“ tyrolského dvora, nejen do dvorské literatury, ale také různých svátků, v tomto případě speciálně věhlasných turnajů (St. Veit aj.). V Razimově pojetí nechybějí exkurzy do podstaty vládní autority v Korutanech i v Tyrolích (nezapomínejme, že šlo o obrovské území, sestávající jednak z rakouského Tyrolska, jednak dnes italského Jižního Tyrolska), eventuálně co v případě Jindřicha a jeho bratrů nahradilo tradiční „usedání“ na korutanský stolec.

V pořadí šestá kapitula shrnuje dosavadní poznatky a především srovnává „Korutancovu“ vladařskou praxi v Českém království a v jeho jižních državách. Ukazuje na podstatné rozdíly jak mezi možnostmi centrální moci, tak na tradice, které Jindřicha víceméně vrhly do neznámého prostředí, jehož mechanismy byly jiné, než znal z vlastní autopsie. Chtělo by se možná říci, že na to měl „dost času“, vždyť české realie mu nebyly tak úplně neznámé. Asi od začátku roku 1305 byl také manželem nejstarší dcery Václava II. (nabízí se srovnání s Rudolfem Habsburským, který také vstoupil v Rakousích do jiného prostředí, než které znal ze Švábska. „Rozkoukal“ se však nadobýčeji rychle).

Dle mého soudu představuje disertační práce Jakuba Razima významný a nadprůměrný počín. Kromě maximálního vytěžení pramenů, nadto schematicky zpřístupněných v četných tabulkách a přílohách, dává nahlédnout do vladařské praxe významného a rozlehlého útvaru na jihovýchodě Říše. Za nemenší vklad považuji členění do čtyř výše dotčených okruhů, vlastně opticky samostatných, přesto blízce prolnutých a o to více ilustrativních. To vše v kontextu jednoho z rušných období, jimiž ve středověku procházely české země.

Z uvedených důvodů proto rád a odpovědně doporučuji práci Jakuba Razima *Čechy, Korutany a Tyroly pod vládou Jindřicha Korutanského* k úspěšné obhajobě.

Praha, 17.3.2014

prof. PhDr. Josef Žemlička, DrSc.

